

SOU 2022:37 Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott **Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott**

Inledning

Autism- och Aspergerförbundet överlämnar härmed sitt yttrande över ovan rubricerat betänkande. Vi arbetar för att skapa bättre levnadsvillkor för personer med autism. Vår vision är ett samhälle där alla kan delta, där personer med autism möts med respekt och har bra livskvalitet genom hela livet. Förbundet representerar omkring 18.000 medlemmar och bland dessa finns personer med egen funktionsnedsättning, närstående och personer som är professionellt verksamma inom området.

8.2.4 En sanktionsavgift bör inte förutsätta uppsåt eller oaktsamhet

Sverige har i decennier haft ett väl utbyggt välfärdssystem vars yttersta uppgift är att tillfälligt eller långvarigt stötta människor som av olika anledningar behöver ekonomiskt stöd under livets olika faser. Det ligger i både medborgarnas och politikernas intresse på lång sikt att kunna upprätthålla tryggheten inom välfärdssystemen.

Rättssäkerhetsfrågor

Förbundet vill utifrån utredningens förslag om att en sanktionsavgift ska kunna tas ut även om den enskilde inte har handlat med uppsåt eller varit oaktsam framhålla följande;

En person med autism har kognitiva nedsättningar och i många fall andra därtill relaterade nedsättningar. Kognition handlar om hjärnans förmåga att ta emot, lagra, bearbeta och plocka fram information. En kognitiv nedsättning kan innebära minnesproblem eller andra utmaningar med den egna tankeförmågan. Förbundet erfar att den information som kommuniceras idag om bl.a. socialförsäkringen såsom t.ex. omvårdnadsbidrag, merkostnadsersättning o.s.v. erhålls digitalt genom att läsa på Försäkringskassans hemsida. För en person med kognitiva funktionsnedsättningar som autism kan det vara svårt att tillgodogöra sig informationen på dylika hemsidor då inte all information formuleras på ett lättförståeligt sätt, hemsidorna har ingen kognitivt uppbyggd struktur samt att

informationen inte ges i rörligt format såsom film med uppläst text till. Personer med autism eller med t.ex. intellektuell funktionsnedsättning kan därför lätt missa central information som är väsentlig för att kunna lämna korrekta uppgifter.

Förbundet vill betona vikten av att myndigheterna lämnar anpassad information och service till varje enskild individ. Detta gäller inte minst i förhållande till de förmånstagare som har olika svårigheter att hävda och tillgodogöra sig sin rätt såsom personer med funktionsnedsättningar som autism. Ett arbete med att tillgängliggöra och anpassa den digitala informationen på myndigheters såsom Försäkringskassans servicesidor bör prioriteras.

8.9.2 Frågan om nedsättning ska alltid beaktas

Förbundet anser att utredningen har gjort en korrekt bedömning gällande att regelsystemen inte alltid är helt enkla i att navigera för den enskilde samt att olika personer även har olika förutsättningar att förstå regelverk och information från statliga myndigheter och arbetslöshetskassor t.ex. Då ett stort antal myndigheter kommer behöva hantera uppgiften om eventuella sanktionsavgifter så finns det även en risk för skiftande utvärderingsprocesser och bedömningsgrunder avseende sanktionsavgiften. Detta bland annat då det enligt förslaget kan finnas flera undantag. Givet förslaget att avgiften kan sättas ner och att undantag antas så ökar risken för godtycklighet ytterligare.

8.9.3 Ålder, hälsa och liknande förhållanden

Att omständigheter hänförliga till hälsa, däri en funktionsnedsättning ingår, kan utgöra grund för nedsättning av ett sanktionsbelopp är högst rimligt. Förbundet instämmer med utredningen att någon uttömmande lista inte är att föredra och anser i likhet med utredningen att myndighet eller t.ex. arbetslöshetskassa som överväger att ta ut en sanktionsavgift självmant ska beakta omständigheter som kan leda till att avgiften bör sättas ner. Utredningen anser vidare att aktören inte på något sätt själva aktivt ska "leta efter" sådana omständigheter. Förbundet anser dock att det är av vikt att aktören om det är uppenbart i inkomna handlingar t.ex. framgår att individen har en funktionsnedsättning *självständigt* tar hänsyn till en sådan omständighet vid en bedömning av en eventuell sanktionsavgift. Detta i syfte att uppnå en enhetlig tillämpning, som inte är beroende av att personen i fråga själv påtalar behovet av nedsättning. Detta mot bakgrund av att personen själv kanske inte har förmåga att påtala relevanta behov.

Autism- och Aspergerförbundets ordförande

Camilla Rosenberg